

sound effect of different machines and mechanism (clockwork, car etc.). The fifth group includes: graphic occasionalisms; quasi-nomination; juxtaposition; combinations of different types.

Discussion: Ukrainian poetical discourse is characterized by functioning of different types of occasionalisms which have place on all language levels – from phonetic to syntactic. Lexical nonce words and phonetic occasionalisms are the most active stylistic units in Ukrainian poetry. In our future researches we will describe correlations of lexical and phonetic nonce words in belletristic literature.

Keywords: occasionalism, phonetic occasionalism, classification of phonetic occasionalisms, criterion of occasionality, Ukrainian poetical discourse.

Vitae

Yuliia Hryshko is Master of Philology, postgraduate student of Ukrainian Language Department at Poltava V. G. Korolenko National Pedagogical University, speciality – Philology (Linguistics). Her area of research interests include: text linguistics, phonetics, stylistics, psycholinguistics, pedagogics, Ukrainian folk-lore, Old Slavonic mythology.

Correspondence: yuliia_hryshko@ukr.net

Костянтин Мізін

УДК 811.112'373.3:392.71

НІМЕЦЬКИЙ ЕТНОУНІКАЛЬНИЙ КОНЦЕПТ *KUMMERSPECK* ТА ЙОГО СМИСЛОВІ КОРЕЛЯТИ

*Статтю присвячено встановленню змісту, передусім культуроспецифічного, лакунарної німецької лексеми *Kummerspeck* на основі німецько-українського перекладацького аналізу зразків публіцистичного дискурсу для визначення специфічних та унікальних смислів німецького лінгвокультурного концепту *KUMMERSPECK*. У такий спосіб виявлено, що в українській мові не лише не існує однослівного еквівалента німецької композити *Kummerspeck*, але й описово це слово перекладається чи не кожен раз по-різному, зберігаючи у більшості випадків домінувальне семантичне ядро – компоненти “ожиріння” та “переїдання”. Установлено, що найближчим смисловим корелятом до актуального нині через проблему ожиріння німецької нації концепту *KUMMERSPECK* є концепт *FRUSTFRESSEN*, який має обмежену сферу функціонування.*

Ключові слова: лінгвокультурологія, концепт, лінгвоспецифічність, етноунікальність, стресове ожиріння.

Постановка проблеми. В одному з останніх випусків “Лінгвістичних студій” була опублікована стаття проф. Т. Космеда “Актуалізація категорій “лінгвонаціоналізм” і “лінгвопатріотизм” у сучасному мовознавстві” (Kosmeda), де авторка досить аргументовано дискутує з опонентами лінгвокультурології на тему коректного, політично неупередженого розмежування понять “лінгвонаціоналізм” і “лінгвопатріотизм” як у нинішніх лінгвокультурологічних розвідках, так і в пострадянському мовознавстві в цілому. Її дослідження повністю перегукується з моїми статтями (див., напр.: Mizin, “Linguoculturologija i Linguonacionalizm”; Mizin, “Lingvokul’turnij Koncept “Karci””), що присвячені питанням, які постійно піднімають критики (див., напр.: Pavlova, Bezrodnyu; Prozhylov) цієї відносно молоді мовознавчої дисципліни щодо (1) верифікаційної слабкості та неопрацьованості методологічного інструментарію лінгвокультурології, (2) поширення епігонства у царині останньої, а також (3) звинувачення лінгвокультурології у пропагуванні ідей лінгвонаціоналізму. На моє – аргументоване у згаданих працях – переконання, (1) епігонство “процвітає” в лінгвокультурології не більше, ніж в інших “модних” пострадянських мовознавчих напрямках, (2) наукова верифікація лінгвометодології цієї дисципліни обов’язково підсилюється емпіричними методами традиційного мовознавства, чого вперто не бажають брати до уваги “антилінгвокультурологи”; 3) мета лінгвокультурології полягає не у пропаганді якихось лінгвонаціоналістичних ідей, а у виявленні за допомогою мови спільного (універсального) та відмінного (специфічного, унікального) в культурі представників різних мовних спільнот, включаючи і їхню соціокультурну поведінку.

Найбільш дивною позицією опонентів лінгвокультурології є та, що вони і далі, попри XXI століття, обстоюють “догму” позитивістів минулого століття, що відомості про культуру не можна отримувати безпосередньо з мови, оскільки інформацію про ту чи іншу культурну особливість представників певного лінгвосоціуму дослідник отримує лише шляхом ознайомлення з цією культурою (див., напр.: Pavlova). І мова тут, начебто, ні до чого.

Добре. Дослідник отримав інформацію, що явесь явище / якийсь предмет є культуроспецифічними. Що далі? Як перевірити істинність цієї інформації? Бо відомо, що часто антропологічні, культурологічні, етнологічні чи етнографічні дослідження тяжіють до відвертого етноцентризму або вибудовуються на хибних авто- чи гетеростереотипах. А далі все абсолютно традиційно: і лінгвокультурологи, і лінгвоконцептологи, і етнолінгвісти, і мовознавці-позитивісти залучають у такому випадку одні й ті ж перевірені часом емпіричні методи мовознавства – етимологічний аналіз, дефініційний аналіз, контекстний аналіз, лінгвостатистичні методики та ін. І та думка, що лінгвісти інформацію про специфічність / унікальність явищ або предметів навколишнього світу мають спочатку отримувати на основі екстралінгвального аналізу, абсолютно не

заперечує логічність дослідницьких процедур науковців, які працюють у руслі лінгвокультурології / лінгвоконцептології, оскільки тут, окрім лінгвістичних методів, обов'язково залучаються концептний та інтерпретативний аналізи, які вимагають від дослідника енциклопедичних знань та повністю ґрунтуються на принципах експланаторності й експансіонізму сучасного мовознавства.

Утім, існує шлях і навпаки, коли лінгвіст, який не є носієм певної мови, натрапляє у цій мові в різних типах дискурсів на якесь слово, якого немає у словниках. У такому випадку дослідник може спертися лише на мовну свідомість носіїв цієї мови. Нині для цього є широкі можливості: інтернет-дискурс, лінгвокорпуси, електронне анкетування тощо. Тому не обов'язково проводити психолінгвістичні експерименти або соціолінгвістичні опитування, які забирають у дослідника багато часу та вимагають значних фінансових затрат, якщо істинно проводити їх за кордоном. На основі "наївних" (ненаукових) уявлень носіїв мови про поняття, яке називає це слово, мовознавець може конструювати його значеннєву структуру на основі виявлення культуроспецифічного / етноунікального змісту подібних слів, оскільки мовні корпуси надають зразки "живого" дискурсу (дані чатів, форумів тощо).

У цьому контексті я хотів би наголосити на важливій ролі в лінгвокультурологічних студіях ще одного традиційного методу – перекладацького аналізу. Прикметно, що критики лінгвокультурології не пропонують для верифікації наявності / відсутності культурного змісту в мовних одиницях нічого нового, окрім перекладацького аналізу лінгвоспецифічних слів. Хоча вже саме існування таких слів заперечує тезу "антилінгвокультурологів" про відсутність безпосереднього взаємовпливу мови й культури.

Слід зазначити, що перекладацький аналіз органічно доповнює етимологічний, дефініційний, контекстний і лінгвостатистичний аналізи, які входять як обов'язкові процедури до концептного аналізу. З них, власне, й розпочинається концептний аналіз, бо найперше завдання лінгвокультуролога / лінгвоконцептолога – це всебічно розкрити значеннєву й смислову організацію імені досліджуваного концепту. Ці процедури, особливо у кроскультурних розвідках, допомагають визначити, наскільки концепт є універсальним, специфічним або унікальним. Такий підхід чітко розкриває особливості менталітету представників певної лінгвокультури, специфіку їхнього світосприйняття та світорозуміння, що дуже актуально для міжкультурної комунікації в наш час тотальної глобалізації. І найпоказовішим випадком тут є мовна лакунарність, коли в одній із зіставлюваних мов відсутня назва поняття, а в екстраполяції на концептосферу – ім'я концепту, хоча деяке уявлення про сам концепт може існувати в представників лінгвосоціуму. У цьому випадку говорять про етноунікальність концепту вихідної лінгвокультури.

Сукупність культуроспецифічних / етноунікальних концептів утворює своєрідну етно- й лінгвокультурну конфігурацію концептосфери певного мовного етносу, установлення контуру якої і є одним із завдань лінгвокультурології. Тому далі слушно продемонструвати апробацію методики виявлення культуроспецифічного змісту лексем – імен концептів – як одного з перших кроків лінгвокультурологічного вивчення німецького концепту KUMMERSPECK, оскільки, наприклад, в українській мові цей концепт, а, відповідно, і його ім'я, відсутні. Наголошу, що цьому концепту в українському мовознавстві ще не приділено до сьогодні ніякої уваги, хоча на його культуроспецифічності, навіть унікальності, наголошувалося не раз (див., напр.: Doggen).

Мета статті. Метою пропонованої розвідки є (1) встановлення змісту лакунарної німецької лексеми *Kummerspeck* на основі німецько-українського перекладацького аналізу зразків публіцистичного дискурсу (газетний корпус DWDS) для визначення специфічних і унікальних смислів німецького лінгвокультурного концепту KUMMERSPECK та (2) виявлення найближчих смислових корелятивів останнього.

Виклад основного матеріалу. Методика згаданого вище перекладацького аналізу ґрунтується на тому факті, що за допомогою перекладу можна встановити всі максимально можливі значеннєві відтінки лексеми, яка є іменем певного концепту. Якщо при перекладі виявляється, що якогось значеннєвого відтінка бракує в одній із мов або при цьому з'являється якийсь "зайвий" семантичний компонент, який неможливо нейтралізувати при перекладі, то це однозначно сигналізує, що відповідна мовна одиниця є лінгвоспецифічною, а той концепт, який вона називає, є культуроспецифічним / етноунікальним.

Зауважу, що унікальність слова важко або навіть неможливо довести у принципі, оскільки для цього потрібно здійснити порівняльний аналіз певного слова вихідної мови з усіма відомими мовами світу. Зрозуміло, що зреалізувати це через брак відповідних людських і технічних ресурсів майже неможливо. Тому унікальним слово може бути для певного ареалу, наприклад, для європейського мовного простору: якщо переважна більшість "живих" мов цього ареалу відповідає тому чи іншому слову вихідної мови лакунарністю, то це слово, а також і поняття, яке за ним криється, з певною засторогою можна вважати унікальним. Якщо ж слово для однієї частини мов виявляє унікальну семантику, а для іншої – лише специфічну, то таке слово не слід ідентифікувати як унікальне. Наприклад, перевірка лінгвоспецифічності німецької лексеми *Schadenfreude* у моїх попередніх розвідках (див., напр.: Mizin, "Poshuk linguospecyficchnosti movnyuch odynuts'") дала змогу встановити, що поняття злорадості німців є специфічним на тлі британської лінгвокультури, але тільки не української чи російської, де ця емоція є не менш поширеною, ніж у німців. До того ж, перекладацький аналіз семантичних відтінків німецької злорадості, з одного боку, та української і російської, з другого боку, дав змогу встановити той факт, що ця емоція у згаданих мовних соціумах є майже ідентичною.

Відразу наголошу, що німецький концепт KUMMERSPECK приваблює "чужокультурних" дослідників не через свою релевантність для німецької лінгвокультури, бо його частотність у різних типах дискурсів є досить низькою, а через те, що вивчення цього концепту може надати додатковий фактаж щодо такої

особливості світосприйняття представників німецькомовного етносу, як тяжіння до дещо детальнішої, ніж у деяких інших лінгвосоціумах, категоризації та концептуалізації об'єктивної дійсності, оскільки психологічна обжерливість / стресове переїдання є загальною психологічною рисою людини, тому це явище відоме носіям чи не будь-якої мови, але тільки німці, принаймні в межах європейського мовного ареалу, дали йому таку точну назву. Створенню своєрідної – іронічної – образності сприяло також злиття слів *Kummer* (горе, смуток, туга) і *Speck* (сало, жир) в одну композиту (до речі, утворення точних назв за допомогою композит є специфічною рисою німецької мови). Іронічність цієї назви виявляється навіть у тому, що це слово часто вживається в лапках, що можна простежити на прикладах фактичного матеріалу пропонованого дослідження.

Зрозуміло, що лексема *Kummerspeck* не фіксується, як правило, перекладними (дво- й багатомовними) та тлумачними словниками німецької мови. Перекласти її дослівно немає сенсу, бо виходить нісенітниця на кшталт “сало, що горює (сумує, тужить)”. Залишається транслітерація. Але транслітерація не розкриває змісту цього слова. Тому маємо в цій ситуації один вихід: здійснити описовий переклад із залученням більш-менш адекватного для носіїв мови-реципієнта уявлення про відповідний омовлений когнітивний фрагмент. Тому нижче наведу показові приклади фактичного матеріалу (тут і далі за: DWDS) та їхні переклади українською мовою:

a) *Es handelt sich, psychologisch betrachtet, um **Kummerspeck*** // Мова йде, з точки зору психології, про **психічне ожиріння**;

b) [...] *dass sich dieser große Mann aus Sorge um das Nichtzustandekommen der Einheit im Laufe der Jahre einen nicht zu übersehenden **Kummerspeck** zulegte* [...] // [...] що у цього великого чоловіка через хвилювання щодо відсутності реалізації єдності протягом років з'явилося **стресове ожиріння**, яке важко було не помітити [...];

c) ***Kummerspeck nach Ehe-Aus: Heidi Klum hat zugenommen*** // **Стресове переїдання** після розлучення: Гаїді Клум набрала вагу;

d) *Einer von 800 Millionen, ein Inder, unscheinbar, noch nicht von **Kummerspeck** und unfreiwilliger Berühmtheit beschwert, schreitet er durch die Straßen von Bombay* // Один із 800 мільйонів, індієць, непримітний, ще не обтяжений **зайвою вагою від стресового переїдання** та недобровільною славою, він крокував вулицями Бомбею;

e) *Jegor Gajdar, der 36jährige Stellvertreter Jelzins, hat sich in wenigen Wochen reichlich **“Kummerspeck”** zugelegt* [...] // Єгор Гаїдар, 36-річний заступник Єльцина, набрав за лічені тижні солідний **“стресовий жирок”** [...];

f) *Die schweren Fragen rutschen in den **Kummerspeck*** // Важкі питання виходять боком, а саме **депресивним ожирінням**;

g) *Am Ende zieht sie ihre eigenen Schuhe aus und stellt sie und sich mit in die Reihe, selbstbewußt und zerbrechlich, eine schmalgewordene junge Frau ohne **Baby- oder Kummerspeck*** [...] // Насамкінець вона зняла свої власні черевики, поставила їх у ряд і сама стала біля них, самовпевнена й тендітна, худорлява молода жінка, яка не **набрала зайвої ваги** ні після **пологів**, ні від **стресового переїдання** [...];

h) *Mal reagiert sie auf familiärentrouble mit **Kummerspeck**, mal nimmt sie samt unerwünschtem Kater Anatol Reißaus* [...] // Одним разом вона реагує на сімейні проблеми **депресивним ожирінням**, іншим разом вона втікає в компанії неприємного kota Анатолія [...];

i) *Dreißig Prozent aller Übergewichtigen essen sich unter psychischem Streß, Spannung, Furcht, Mißerfolgserlebnis, Langeweile das an, was der Volksmund **“Kummerspeck”** nennt* // У тридцяти відсотків усіх людей, які страждають від зайвої ваги, жир наростає через психічний стрес, напругу, страх, переживання невдач, нудьгу. По-народному німці називають цей жир *Kummerspeck*, що означає дослівно **“жир (сало) з горя, смутку, туги”**, менш дослівно – **“стресовий жир”**. Більш-менш адекватний і стилістично нейтральний переклад цього слова може бути **“психічне ожиріння”**;

j) [...] *wie sehr sie es versteht, eine ältliche Jungfer mit **Kummerspeck*** [...] *vorzuführen* // [...] наскільки глибоко вона розуміє, як грати роль старої діви з **нагуляним “стресовим жирком”**;

k) *Diese Studien erbrachten unter anderem den Beweis für die Richtigkeit des volkstümlichen Begriffs **“Kummerspeck”*** // Ці студії надали, між іншим, докази щодо правильності народного поняття **“Kummerspeck”** (досл.: жир (сало) з горя, смутку, туги), яке можна перекласти як **психічне** або **депресивне ожиріння**;

l) *Frau L., deren von Gemütlichkeit und Konditorei herrührender Umfang Heilpraktiker Duchstein als **Kummerspeck** klassifiziert, sagt: “Das Auge ißt mit”* // Пані Л., огрядні розміри якої лікар-самоук Духштайн класифікує як **“депресивне ожиріння”**, хоча їхньою причиною є затишне життя та магазин солодоців, говорить: **“Ситих очей на світі немає”**;

m) [...] *die Themen bewegen sich noch immer im Spannungsfeld der drei K's: Kinder, Küche, **Kummerspeck*** // [...] теми все ще рухаються в межах актуального поля «трьох **К**»: діти (**Kinder**), кухня (**Küche**), **“психічне переїдання”** (**Kummerspeck**);

n) *Ob es um den **Winter- oder Kummerspeck**, um die Bikinifigur oder die Wiederherstellung der Körperformen nach einer Schwangerschaft ging* [...] // Чи мова йде про **“зимове”** або **“психічне” ожиріння**, про фігуру “бікіні” чи про відновлення форм тіла після вагітності [...];

o) *Viele Kinder fangen erst durch Probleme im Elternhaus und Überforderung in der Schule mit dem **Frustfressen** an* // У багатьох дітей **стресове переїдання** розпочинається лише тільки через проблеми у батьківській домівці та перевантаження в школі.

Як бачимо, переклад німецької лексеми *Kummerspeck* українською мовою засвідчив, що в останній не лише не існує її однослівного еквівалента, але й описово це слово перекладається чи не кожен раз по-різному, зберігаючи, усе ж таки, у більшості випадків домінуюче семантичне ядро – компоненти “ожиріння” та “переїдання”. При цьому в усіх прикладах відчувається “додатковий” семантичний компонент, який неможливо компенсувати при перекладі, що однозначно сигналізує про наявність лінгвоспецифіки цього слова та, відповідно, про етноунікальність релевантного для німецького лінгвосоціуму концепту KUMMERSPECK.

Прикметно, що переклад майже усіх дискурсивних зразків тяжіє до невимушеного стилю, оскільки сама лексема *Kummerspeck* належить до розмовного мовлення, що підкреслено у прикладах (i) та (k). Зрозуміло, що це значною мірою зумовлено її іронічною семантикою. Саме дотримання стилю зумовило переклад цієї лексеми як “стресовий жирок” (e), нагуляний “стресовий жирок” (j) та депресивне обжирання (h). В останньому прикладі я не дотримався стилю при перекладі синонімічного до *Kummerspeck* слова *Frustfressen* (досл.: фрустраційне жордання), переклавши його більш нейтрально, бо у відповідному реченні мова йшла про дітей (o).

Для підкреслення переносного змісту лексема *Kummerspeck* може братися в німецькій мові в лапки (e), (i), (k), чого слід, на мою думку, дотримуватися і в перекладеному тексті. Утім, інколи перекладений зміст оригінального речення для носіїв мови-рецептора буде зрозумілішим, коли описові варіанти перекладу *Kummerspeck* – стресове ожиріння, стресове переїдання, психічне переїдання та ін. – узяти в лапки (l), (m), (n). У деяких дискурсивних зразках описовий переклад слід доповнювати поясненням, щоб хоч приблизно передати українському реципієнту семантичні відтінки *Kummerspeck* (d), (g) та гру слів, яка на них побудована (i), (j), (k).

Аналіз фактичного матеріалу виявив, що найближчим смисловим корелятом до KUMMERSPECK є менш релевантний для німців концепт FRUSTFRESSEN (пор. утворення його імені: *Frustration* (фрустрація) + *fressen* (жерти); дієслово *fressen* вживається або стосовно тварин, або грубо щодо людей). Імовірно, це пов'язано з тим, що саме ім'я цього концепту – лексема *Frustfressen* – має стилістично обмежену сферу функціонування.

Актуальність концепту KUMMERSPECK безпосередньо пов'язана з розгалуженістю концептополя SPECK у німецькій лінгвокультурі. При цьому релевантність згаданого концептополя для представників німецькомовного етносу зумовлена нині не стільки популярністю серед німців м'ясних і ковбасних виробів зі значною часткою шпигу, тобто свинячого сала, скільки проблемою ожиріння нації в цілому. Ця проблема має, звичайно, не локальне, а глобальне поширення. Однак німці особливо гостро відчувають наслідки своєї любові до шпигу. Тому не дивно, що тут нейтральні слова, які називають поняття, пов'язані з природними процесами нарощення людиною або твариною жиру, можуть отримувати іронічні переносні значення. Прикладом слугує композита *Babyspeck* (g), яка позначає жир, що відкладається в малюків чи не усіх видів ссавців, зокрема й людини, у перші місяці їхнього розвитку. Цей жировий прошарок виконує, як відомо, імуннозахисні та енергообмінні функції. Утім, для жінок після народження дитини також властиве інтенсивне набирання ваги, що й сформувало в німецькій мові переносне значення лексеми *Babyspeck*. Аналогічно утворилося переносне значення і композити *Winterspeck* (зимовий жир), коли поняття тваринного світу екстраполювалося на людину (приклад (n)): тварини, передусім ті, які впадають у зимову сплячку, “нагулюють” до зими солідний жировий прошарок, який дає змогу їм вижити в умовах різкого зниження їхнього раціону; людина ж, як відомо, менше рухається зимою, тому може набирати в зимовий період зайву вагу. Прикметно, що в українській мові також деякі подібні поняття перейшли зі світу тварин до світу людини, прикладом чого можуть слугувати вирази на кшталт *нагуляти жир* (пор. приклад (j)) та ін.

Висновки. У пропонованій розвідці встановлено культуроспецифічний зміст лакуарної німецької лексеми *Kummerspeck* на основі німецько-українського перекладацького аналізу зразків публіцистичного дискурсу, що дало змогу визначити специфічні та унікальні смисли німецького лінгвокультурного концепту KUMMERSPECK. Для досягнення цієї мети було застосовано методика, яка ґрунтується на залученні до дослідницьких процедур даних корпусної лінгвістики.

Аналіз фактичного матеріалу виявив, що в українській мові не лише не існує однослівного еквівалента німецької композити *Kummerspeck*, але й описово це слово перекладається чи не кожен раз по-різному, зберігаючи, усе ж таки, у більшості випадків домінуюче семантичне ядро – компоненти “ожиріння” та “переїдання”. При цьому в усіх прикладах відчувається “додатковий” семантичний компонент, який неможливо компенсувати при перекладі, що однозначно сигналізує про наявність лінгвоспецифіки цього слова, а також про етноунікальність релевантного для німецького лінгвосоціуму концепту KUMMERSPECK. Прикметно, що найближчим смисловим корелятом до KUMMERSPECK є менш значущий для німців концепт FRUSTFRESSEN, відповідника якого також не існує в українському лінгвосоціумі.

Результати пропонованого дослідження дають підстави вважати, що актуальність концепту KUMMERSPECK безпосередньо пов'язана з проблемою ожиріння німецької нації. Це стало причиною того, що в німців, які гостро відчувають наслідки своєї любові до шпигу, з'явилися переносні значення слів, які передають іронічну семантику “набирання” людиною зайвого жиру, напр.: *Babyspeck*, *Winterspeck* та ін.

Перспективу цієї статті вбачаю в подальшому опрацюванні методики перекладацького аналізу імен німецьких етноунікальних концептів з метою визначення їхньої лінгвоспецифіки.

References

- Dorren, Gaston. *Lingo: Around Europe in Sixty Languages*. New York: Atlantic Monthly Press, 2015. Print.
- Kosmeda, Tetiana. "Aktualizacija Katehorij "Linguonacionalizm" i "Linguopatriotizm" u Suchasnomu Movoznavstvi (Actualization of Categories "Linguonationalism" and "Linguopatriotism" in Modern Linguistics)". *Linguistichni Studiji (Linguistic Studies)* 32 (2017): 66–70. Print.
- Mizin, Kostiantyn. "Poshuk Linguospecyfichnosti Movnych Odyntyts' u Kontrastyvnykh Studijach: Metodolohichni Pryntsypy (Seeking Linguistic-Specific of Language Units in Contrastive Studies: Methodological Principles)". *Naukovij visnik Mižnarodnogo gumanitarnoho universitetu. Seriâ Filologîâ (International Humanitarian University Herald. Philology)* 25 (2016): 123–128. Print.
- Mizin, Kostiantyn. "Lingvokul'turnij Koncept "Kapci", abo shhe Raz pro Metodolohichni Slabki Miscja Lingvokul'turologiji (The Linguocultural Concept "Slippers" or Once Again about Methodological Flaws in Linguoculturology)". *Movoznavstvo (Linguistics)* 6 (2017): 16–29. Print.
- Mizin, Kostiantyn. "Linguoculturologija i Linguonacionalizm: Vytoky Diskusiji (Linguoculturology and Linguonationalism: Sources of Discussion)". *Teoretychna i Dydaktychna Filolohija (Theoretical and Didactic Philology)* 25 (2017): 251–264. Print.
- Pavlova, Anna. "Mozhno li Sudit' o Kul'ture Naroda po Dannym ego Yazyka? (Is it Possible to Judge a Culture of Nation by the Data of its Language?)". *Antropologicheskij Forum (Anthropological Forum)* 16 (2012): 3–60. Print.
- Pavlova, Anna and Bezrodnyy, Michail. "Khitrushki i Jedinorog: iz Istorii Lingvonartsyssyza (Tricks and Unicorn: from the History of Linguonarcisism)". *Ot Lingvistiki k Mifu: Lingvisticheskaya Kul'turologiya v Poiskakh "Etnicheskoy Mental'nosti" (From Linguistics to Myth: Linguistic Culturology in Search for "Ethnic Mentality")*. Sankt Peterburg: Antologiya, 2013. 138–159. Print.
- Prozhylov, Aleksandr. "Lingvokontseptologiya, Neohumbol'dtianstvo i Etnostereotipy (Linguoconceptology, Neo-humboltianism and Ethnostereotypes)". *Ot Lingvistiki k Mifu: Lingvisticheskaya Kul'turologiya v Poiskakh "Etnicheskoy Mental'nosti" (From Linguistics to Myth: Linguistic Culturology in Search for "Ethnic Mentality")*. Sankt Peterburg: Antologiya, 2013. 263–277. Print.

List of Abbreviation

DWDS – *Digitales Wörterbuch der deutschen Sprache*. www.dwds.de

Надійшла до редакції 28 січня 2018 року.

GERMAN ETHNO-UNIQUENESS OF THE CONCEPT *KUMMERSPECK* AND ITS SENSE CORRELATES

Kostiantyn Mizin

Head of Department of Foreign Philology, Translation and Teaching Methodology, SHEI "Pereiaslav-Khmelnyskyi Hryhorii Skovoroda State Pedagogical University", Pereiaslav-Khmelnyskyi, Ukraine

Abstract

Background: A linguo-culturological approach to the study of language units clearly shows the mentality features of specific linguo-culture representatives, the way they perceive and understand the world. This topic is of primary importance for intercultural communication in the time of total globalization. And the most dramatic example here is a linguistic lacunarity, when a denotation of the concept is missing in one of the compared languages, and in case it is extrapolated to conceptual sphere – name of the concept, although representatives of the linguo-community may have a general idea of the concept.

Purpose: The purpose of this study is (1) to reveal the meaning of the German lacunar lexeme *Kummerspeck* through German-Ukrainian translating analysis of the publicistic discourse (newspapers "Berliner Zeitung", "Tagesspiegel", "Die Zeit") to determine specific and unique senses of German linguo-cultural concept *KUMMERSPECK* and (2) to find its closest sense correlates.

Results: The ramified conceptual sphere *SPECK* in German linguo-culture results in the relevance of the concept *KUMMERSPECK*. It is not popularity of meat and sausage products with a large amount of lard among Germans but the obesity as a big national problem that makes this conceptual sphere relevant for representatives of German ethnicity. This is definitely global but not local problem. However, the Germans are especially aware of the consequences that their love of lard has. It is not surprising neutral words that name concepts related to the natural processes of gaining fat by human or animal can get ironic figurative meanings. This is exemplified by the composite *Babyspeck*: women gain weight after childbirth, which formed a figurative meaning of the lexeme *Babyspeck* in German. Similarly, a figurative meaning of the composite *Winterspeck* (winter fat) was formed.

Discussion: The analysis of the actual material showed that there is no one-word equivalent of the German composite *Kummerspeck* in the Ukrainian language. Moreover, a descriptive word is often translated differently, possessing its prevailing semantic core in most cases – components "obesity" and "overeating". All these examples contain an "extra" semantic component that cannot be replaced in translation that clearly indicates the word's linguo-specifics as well as the concept *KUMMERSPECK*'s ethno-unique relevance for the German linguo-community.

The closest sense correlate of the concept KUMMERSPECK is less relevant to the German concept FRUSTFRESSEN. Presumably, this is due to the fact that the very name of the concept – *Frustfressen* – has a stylistically restraint use.

Keywords: linguo-culturology, concept, linguo-specifics, ethno-uniqueness, stress obesity.

Vitae

Kostiantyn Mizin is Doctor of Philology, Professor, Head of Department of Foreign Philology, Translation and Teaching Methodology, SHEI “Pereiaslav-Khmelnytskyi Hryhorii Skovoroda State Pedagogical University”. His areas of research interests include contrastive linguoculturology, phraseology, contrastive conceptology, cognitive linguistics, contrastive linguistics.

Correspondence: kmizin@i.ua

Антоніна Мосійчук

УДК 811.111'159.9(73)

POSITIVE THINKING VS. NEGATIVE THINKING: METAPHORICAL CONCEPTUAL MODELS AS A FORMAT OF REPRESENTATION

З'ясовано лінгвокогнітивний механізм формування концептів ПОЗИТИВНЕ МИСЛЕННЯ і НЕГАТИВНЕ МИСЛЕННЯ як частини сучасного американського світобачення, встановлено метафоричні концептуальні моделі, які слугують форматом репрезентації позитивного і негативного стилів мислення в сучасній американській лінгвокультурі, та вербальні засоби їх вираження.

Ключові слова: когнітивна лінгвістика, концепт, позитивний стиль мислення, негативний стиль мислення, метафорична концептуальна модель, аналогове мапування, концептуальний аналіз.

Along with classical psychology, which mostly targets mental disorders and personality pathologies, the field of practical or applied psychology is currently gaining in more popularity. Within the latter, there is a separate school of positive psychology, which primarily focuses on the ability of people to attain a positive mindset through changing their own thinking and behavior. Founded by M. Seligman (Seligman), a prominent American social psychologist, it has its own theoretical framework and practical application. The development of the approach has resulted in the emergence of a separate genre of popular psychological literature represented by the works of N. Peale (Peale), D. Carnegie (Carnegie and Carnegie), L. Hay (Hay), etc. Taking into account the undeniable connection of human thinking and language posited by cognitive linguistics (Lakoff, Johnson), the language of positive psychology has come into focus of linguo-cognitive studies, which are mostly aimed at analyzing the concepts underlying it. Present-day linguistic research has approached positive thinking as a concept in the unity of its ideological (Bordyuk), conceptual, and evaluative (Karpova) content as well as discourse (Kyrychuk). Notably, being a constituent part of culture, it has been analyzed as an important linguoconcept of modern American worldview (Karpova).

This study focuses on metaphorical conceptual models underlying the formation of the concepts of POSITIVE THINKING and NEGATIVE THINKING as part of American worldview and linguistic means of their representation. The **material** of the research is the book of practising American psychologists, trainers, and coaches B. Tracy and Ch. Tracy Stein “Kiss That Frog: 12 Great Ways to Turn Negatives into Positives in Your Life and Work”. In the book, Brian Tracy and his daughter, therapist Christina Tracy Stein, who both specialize in personal growth and leadership skills, delve into a variety of effective techniques and strategies intended to change one’s mindset from negative thinking to positive thinking (Tracy, Tracy Stein 3).

The object of this study is metaphorical conceptual models determining the formation of POSITIVE and NEGATIVE THINKING concepts as part of modern American worldview. **The subject** of the research is linguistic and cognitive characteristics of the linguistic units verbalizing the concepts under analysis. **The aim** of the article is to reveal metaphorical conceptual models underlying the concepts of POSITIVE THINKING and NEGATIVE THINKING in modern psychological literature.

The fact that the study is conducted in the framework of cognitive linguistics predetermines **topicality of the research** enabling us to use the achievements of related scientific schools, cognitive psychology and cognitive poetics in particular (Freeman; Kovesces). The linguo-cognitive perspective of the article gives a possibility to establish the mechanisms of the formation of the POSITIVE THINKING and NEGATIVE THINKING concepts thereby disclosing their linguo-cognitive nature.

The **hypothesis** of the research is the assumption that the concepts of POSITIVE THINKING and NEGATIVE THINKING are bipolar formations structured at the conceptual level by conceptual metaphors as the units of human conceptual experience and expressed in a verbal form through certain linguistic means. The former are activated in an individual while reading the books, listening to the lectures, or participating in psychological training dealing with the positive perception of reality. It is also supposed that appealing to the people’s subconscious and conscious levels of thinking, positive psychologists use a repertoire of linguistic units and structures, which reprogram the recipients’ models of negative thinking thereby substituting them by a set of different schemes forming a positive attitude.